

Даниела Скоковић
Народна библиотека Пожега
daniela.skokovic@gmail.com

„ПРОШЛОСТ, САДАШЊОСТ, БУДУЋНОСТ – УЗЛЕТ КА НОВИМ ВИСИНАМА”

50. Конференција уметничких библиотека Северне Америке (ARLIS/NA), Чикаго, САД, 5–9. април 2022.

Током седмодневне посете Чикагу, у априлу 2022. године, имала сам велику привилегију и част да будем учесник јубиларне 50. златне годишње конференције Друштва уметничких библиотека Северне Америке АРЛИС (*Art Libraries Society North America ARLIS/NA*) под називом „Прошлост, садашњост, будућност – узлет ка новим висинама” (*Past, Present, Future – aspiring to new heights*), као један од четири награђена међународна учесника, а уз финансијску подршку Фондације Семјуел Крес (*Samuel H. Kress Foundation award for International Exchange 2022*).

Након што сам почетком марта 2022. године добила лепу вест да сам награђена стипендијом за одлазак на јубиларну конференцију, било је неопходно да се добро припремим за учествовање, као и да спроведем све процедуре у вези са визом и путовањем. Овај, ни мало једноставан процес, у великој мери ми је олакшала претходна председница АРЛИС-а Ејми Трендлер, која је активно учествовала у избору награђених, али и решавала све моје недоумице, кроз свакодневну имејл комуникацију. Осим што користим ову прилику да јој се захвалим, желим да истакнем колико је важно да професионалац, који обавља овакав посао, нађе времена да веома брзо и исцрпно одговори на свако питање које ви као странац упутите. Сам веб-сајт конференције био је много раније и на време ажуриран, са великим бројем корисних информација и савета, као и детаљним програмом, за који сте могли да се пријавите и тако унапред организујете своје време. Циљ је да вам се олакша планирање како бисте од саме конференције извукли оно најбоље. Добро организован програм и одабрана предавања, уз богате пратеће програме, учинили су да ова конференција буде драгоцен

искуство, иако није било ни мало лако извршити одабир од великог броја изузетно одабраних стручних тема и квалитетних предавача.

Кроз различите формате, од предавања у оквиру тематских сесија, преко округлих столова, пленарних заседања, до лаганих дискусија и практичних радионица, обухваћен је читав спектар тема – од формирања колекција, каталогизације и класификације до представљања иновативних примера из праксе и питања повезаних са маргинализованим групама. За оне који воле практичан рад припремљен је и велики број радионица, па сте тако могли да се пријавите и да израдите стрип са познатим америчким илустратором. Занимљиво је да се многе активности додатно плаћају (пре свега радионице), без обзира на већ уплаћену, не тако приступачну, регистрацију. Право је умеће да од мноштва понуђених тема, које се истовремено одвијају у више од пет сала, одаберете оне које вас највише интересују и тако склопите свој програм, у коме ће сигурно недостајати времена за све што желите да чујете. На овом линку могу се погледати сви понуђени формати и обиље стручног садржаја: <https://arlisna50thannualconference.sched.com/>

Још једна велика погодност за међународног госта, била је и могућност да пре самог одласка будете „упарени” са библиотекаром-волонтером. Ја сам као водича за конференцију и сваку врсту помоћи имала задовољство да добијем професорку Меган Лотс са Рутгерс универзитета. Као веома срдачна и расположена особа била ми је идеалан партнер за размену стручних знања и упознавање са различитим библиотечким пословима које обавља. Како је ово био мој први одлазак у САД, све ово што сам навела учинило је да ми боравак тамо буде лакши и пријатнији. Сусрет са веома дружељубивим колегиницама и колегама, у неформалним разговорима за време сесија и након њих, допринео је да се умањи и онај незнатни културолошки шок, који ме је обузео по самом доласку у Чикаго. Програм Конференције је, поред редовних сесија, пружао и прилику да budete део вођених тура, као што је и она коју сам ја одабрала, а то је обилазак првих небодера изграђених у Чикагу (*Chicago's First Skyscrapers*), са посебним освртом на њихову архитектуру и дизајн. Осим што смо се упознали са архитектуром Чикага, имала сам прилику да будем у друштву библиотекара из целе САД и на тај начин сагледам велику разноврсност послова којима се они баве. Верујем да није потребно да наводим како сваки разговор,

након упознавања, почиње са питањима о библиотекама из којих долазите и специфичностима вашег стручног рада.

Већ првог радног дана учествовала сам у радионици, која је била посвећена теми климатских промена и одговорима библиотека на те изазове. Сесија је била хибридног типа, са два присутна предавача и два предавача која су се укључила онлајн. Након предавања уследила је једносатна радионица кроз рад у групама са максимално обезбеђеном интеракцијом за сваког учесника. Ова тема, глобално препозната као изузетно важна, доноси у наш свет библиотекарства потребу да се за њу више интересујемо и учимо. Користећи мапе ума веома брзо смо успели да дефинишемо које су то услуге које библиотеке могу да пруже својим корисницима по питању ове изузетно значајне теме. То је прилика да позиционирате сопствено знање и програме који се већ организују у нашим библиотекама. Можда је то почетно „одмеравање снага” први предуслов да отворите свој ум за нове информације и прихватање добре стручне праксе из других окружења. Након првог радног дана уследио је мање формалан вид дружења – пријем за оне који су први пут на Коференцији, као и међународне учеснике. Идеална прилика за међусобно лично упознавање и умрежавање. И ту се показује, да без обзира на крај одакле долазите и величину библиотеке, библиотекарске повезује та универзална посвећеност кориснику и знању, као и визија и мисија коју зеједнички делимо. Претпостављам да то дељење знања и искустава важи и за остале професије, али мени је увек лепо када помислим да је то исконски повезано управо са нама библиотекарима.

Други дан конференције за мене је започео шетњом по самом центру Чикага. Стручна знања која се стичу на сесијама увек је препоручљиво допунити и туристичким обиласком места где сте допутовали. Моја пракса је да се пре самог путовања добро припремим, како бих, ионако ограничено, слободно време искористила за обиласке знаменитости, музеја, библиотека, паркова и то, углавном, у рано преподне или након предавања, а у овом случају и без обзира на изузетно екстремне временске услове. За почетак другог радног дана изабрала сам да посетим простор који је назван *Makerspace*, намењен за стимулисање кретаивности свих учесника. У том простору сте могли да се одморите, али и да стварате – направите сопствену разгледницу из Чикага, или да на малом раму за ткање

покажете каква осећања су повезана са вашим боравком на конференцији. Ја сам одабрала и у заједнички рад уткала боје одређене као „обновљена енергија” и „пробуђена креативност”, јер сам се заиста тако и осећала. Ово је само још један од начина уз помоћ којих можете да ступите у интеракцију, комуникацију и исказете своје мишљење и осећања.

Дан започет буђењем креативности наставила сам учествовањем у сесији под називом: „Без новца? Без довољно запослених? Није порблем! Развијање специјалних колекција уз минимални буџет” (*No budget? No staff? No Problem! Developing Special Collections on a Shoe-String Budget*). Један од предавача била је и Барбара Прајор, са којом сам претходни дан радила у групи на радионици о климатским променама. Као изузетно искусан предавач она је веома занимљиво говорила о начинима на којима је пионирски започела и годинама стварала колекцију уметничких јединица које су повезане са поштом и слањем поштиљки. Формирање колекције као збирке 1800 уметника из 60 земаља био је дуготрајан посао, али је она подробно описала читав процес, као и како изгледа када немате довољно финансијских средстава, али имате ентузијазма и љубави према послу који обављате. Управо таква одређеност према послу универзална је карактеристика библиотекара из целог света по којој смо препознатљиви. Послеподне сам одредила за посету изложби у оквиру конференције и постерским излагањима. Оно што је на мене оставило утисак је да су колегинице и колеге изузетно заинтересоване, те да се око постера воде изузетно занимљиве дискусије и разговори. Чини ми се да нама у Србији недостаје заинтересованости за разговор као и виши степен радозналости, јер код нас нисам видела такву живост када је реч о постерима.

Трећи дан је, осим сесија, обележила и свечаност посвећена додели награда. Било је право задовољство наћи се на подијуму, уз сво поштовање и уважавање, са још две колегинице из Грчке и Немачке и колегом из Велике Британије који су такође добили грант за учествовање на овој конференцији. Сама свечаност започела је позваним излагањем Керол Рос Барни која је главни архитекта града Чикага. Она је представила архитектонске напоре да се у самом центру града, упркос недостатку простора, сиђе до реке и да се у тај нови амбијент уклопе многобројни културни садржаји, који су донели нови квалитет живљења и учинили овај град јединственим.

Морам да признам да сам последња два дана пропустила неколико планираних предавања како бих чак два пута посетила Јавну библиотеку „Харолд Вашингтон” у Чикагу. Када желите да обиђете једну од највећих библиотека у САД, која се простире на 10 спратова, потребна су вам бар два обиласка. Отворена је октобра 1991. године и њена изградња је тада коштала 144 милиона долара. Спољашност зграде изгледа веома колосално, изграђена је од великих црвених блокова цигли, мермера, бакра и зелених великих прозора. У унутрашњости такође преовладавају природни материјали, пре свега мермер и дрво, а простор је оплемењен уметничким делима у вредности преко милион долара. Библиотека је отворена свакога дана (недељом у слепоподневним часовима). Сама пространост омогућава многобројне садржаје – од сала, видео позоришта, пријемних и просторија за одмор до колекција подељених по спратовима, са изузетно пространим читаоницама. На самом врху зграде налазе се изложбени простори, музичке собе и дивна зимска башта испод стакленог крова у облику куполе. На инфо-пулту добијете штампану публикацију, која вам буде од изузетне помоћи када желите да самостално обилазите целу библиотеку. У самом приземљу налази се одељење са популарном и актуелном грађом на полицама које нису претрпане, већ са корицама књига окренутим ка кориснику због боље видљивости. Одељења за децу и младе изузетно су пространа и лепо уређена, са колекцијама издељеним по узрасту, уз адекватан и модеран намештај. Ова одељења су веома посећена и посебно је лепо видети читаве породице како ту заједнички проводе време у читању и разговору. Сваки спрат има велике читаонице, као и тихе собе за индивидуално учење. Део са персоналним рачунарима је у време моје посете био комплетно попуњен многобројним корисницима. Приметила сам да је једна од улога савремене библиотеке, она социјална, у овој библиотеци изузетно изражена. Велики градови, па тако и Чикаго, познати су по великом броју бескућника, те је чест приказ да их видите у згради библиотеке како дремају изнад отворених новина или књиге. Осим пространости, богатих колекција, на мене је највећи утисак оставио начин на који се корисници обавештавају о самом фонду, али и предстојићим догађајима и програмима. Када закорачите у ову библиотеку, отворите огромна дрвена врата, заиста имате онај добар осећај да сте добродошли, да сте безбедни

и да само од вас зависи колико знања или креативности ћете да преузмете или колико ћете да се забавите.

На мене је подједнак утисак оставио и Музеј америчких писаца у коме сам провела три сата, а да нисам била тога ни свесна. Смењивање поставки и њихова изразита интерактивност представљају посебан квалитет овог музеја и то је карактеристика која недостаје нашим музејима.. Чак и за оне посетиоце који нису толико упућени у књижевност, америчке писце и њихова дела, овакав изложбени простор буди знатижељу и позива на читање.

Завршетак конференције уприличен је у Галерији Музеја модерне уметности Чикага. Подстицајно окружење, колегинице и колеге увек спремни за срдачан разговор и размену искустава, учинили су да ми ова конференција заузме посебно место у дугогодишњем стручном усавршавању. Непроцењиво је знање и искуство које стекнете на оваквим местима, упознате нове људе и остварите контакте за неку нову, будућу сарадњу. Осетите тај заједнички дух и схватите да вас од развијеног света понекад деле само бољи финансијски и просторни услови, али да у себи имате тај иновативни и креативни дух библиотекара, без обзира одакле су они са којима се упознајете.

Моја стручна посета АРЛИС конференцији и Чикагу омогућила ми је још неколико приватних обилазака, између осталог и поглед на цео град из стаклене кабине на 103. спрату. За неког ко има благи страх од висине, ово је био само још један изазов. Ако тако схватите свој раст, како у професионалном тако и у личном животу, као игру у којој савладавате препреке, али и унапређујете и оплемењујете себе, онда имате прилику да усавршите своје радне способности и на тај начин оплемените своју библиотеку и средину у којој живите. Негде сам прочитала да 99% процената библиотекара на својим приватним путовањима обавезно посете библиотеку. Ни ја нисам била изузетак па сам тако по одласку у приватну посету у Калифорнији, где год видим зграду библиотеке обавезно је и посетим. Занимљивост је што су неке од њих, било да су просторно мале или нове и велике, добро посећене и да у свакој од њих можете да стичете различита знања, испољите своје креативне потребе, разонодите се и дружите.

Учествовање на овој конференцији била је још једна потврда, да упркос свим различитостима и израженој социјалној неједнакости, библиотеке у САД, као и широм света, представљају дивна демократска, слободна места, отворена за свакога ко жели да постане боља верзија себе, а ја сам срећна што кроз своје професионално ангажовање могу бар мало да допринесем томе.